

VLAAMSE VERENIGING VOOR FAMILIEKUNDE

Periodiek tijdschrift
Tiende jaargang 2002 – n° 26

Criminaliteit in de stad Aalst en de casselrij Land van Aalst in de 18de eeuw

(vervolg van 9de jg 2001 nr 25)

RELIGIEUZE VERGRIJPEN

Slechts zeer weinig vergrijpen tegen de religieuze wetten werden genoteerd. Als we één geval van verstoring van de goddelijke dienst buiten beschouwing laten, betrof het altijd blasfemie, namelijk vloeken en zweren. Daarom ook dat we hier geen hoofdstuk over de daders hebben ingelast.

De godslastering of blasfemie was één der misdrijven die, zoals heiligschennis, ketterij en toverij gericht waren tegen de Goddelijke Majesteit. In de ogen der tijdgenoten gold het als een uitdaging van God, als iets wat zijn toorn kon opwekken met potentiële negatieve gevolgen voor de gemeenschap. Betekent de geringe aanwezigheid van een dergelijk vergrijp nu dat de inwoners uit de stad en het Land van Aalst voorbeeldige christenen waren, beducht voor de toorn van God ? Het is eerder een bewijs van de verklaring die Van Hemelryck ook geeft: de enorme discrepantie die er heerste tussen de wil van de wereldlijke en religieuze overheid om een eind te maken aan de belediging van God en de heiligen die haaks staat tegenover de laksheid van de gerechtsofficieren als ze geconfronteerd werden met een dergelijk misdrijf. Ook voor de besproken regio waren zij er blijkbaar van overtuigd dat het vloeken en zweren slechts vluchtige woorden waren, de ongecontroleerde uitdrukkingen van emoties, door het spel, woede en drank opgezweept. Hiermee hielden de wetgevers trouwens ook rekening in de 18e eeuw. In een ordonnantie van 7 oktober 1731 werd een onderscheid gemaakt tussen zij die gewoon blasfemeerden en diegenen die dit opzettelijk deden¹.

In ons onderzoek werd vloeken en zweren bijna alleen vermeld in combinatie met andere aantijgingen, voornamelijk misdrijven tegen de lichamelijke integriteit en, in mindere mate, vermogensmisdrijven. Opgezweept door een gevecht of bij het uiten van beledigingen en bedreigingen, onder invloed van drank of verhoogde adrenaline, kwamen de krachttermen er vlotter uit dan in een normale toestand, als men de emoties beter onder controle kon houden.

SEKSUELE VERGRIJPEN

Tijdens de hele periode, zowel voor de stad als het platteland van Aalst, nemen seksuele vergrijpen slechts geringe percentages in. De resultaten zeggen meer iets over de mate waarin het gerecht zich bezighield met deze vorm van criminaliteit in plaats van dat we van enige trend of evolutie kunnen spreken. Het hoogste aandeel wordt behaald in de periode 1748-1753 voor SA (16%). Juist in die periode kreeg Aalst te maken met een grote toevloed van landlopers en bedelaars. Binnen deze groep kwam concubinaat regelmatig voor, de vorm bij uitstek waarin bijna alle gevallen van seksuele misdrijven zich manifesteren voor die tijds-spanne. Verscheidene factoren verklaren het geringe voorkomen van deze vorm van misdaad, zoals de slachtoffers en de aard van de bronnen.

Seksuele vergrijpen maken immers het leeuwendeel uit van de misdaad die in het zogenaamde "dark number" vervat zit. Hiermee duidt men in de criminologie de criminaliteit aan die niet wordt aangegeven bij het gerecht. Ook nu nog heerst er veel schroom om een geval van verkrachting of incest aan te geven.

1. R.O.P.B.A., deel III, p. 275.

Ook nu bespreken we de meest courante of exemplarische vormen. We beginnen met **verkrachting**. In de Middeleeuwen werd het hulpgeroep van de vrouw en het indienen van een klacht binnen een bepaalde termijn noodzakelijk geacht voor de vervolging van deze misdaad. Vanaf de 16e eeuw werden deze voorwaarden echter minder van tel². Voor Gent kon men niet uitmaken of het hulpgeroep van de vrouw nog steeds een noodzakelijke voorwaarde was bij het indienen van een gegronde klacht³. Maar net als voor de Arteveldestad lezen we in de bronnen hoe de nadruk wordt gelegd op het verzet van het slachtoffer tegen de aanranding. Opmerkelijk is dat we voor SA geen enkel geval vonden van verkrachting. Dat is niet het bewijs dat dit misdrijf er niet zou hebben plaatsgevonden. Een vrouw had simpelweg meer kans om scheef bekeken te worden in de stad als ze een verkrachting rapporteerde. Dit was zeker het geval als er geen derden waren (de burens bijvoorbeeld) die iets gehoord of gezien hadden. Men kan dus opmerken hoe moeilijk het was om een dergelijk vergrijp voor de rechtbank te bewijzen.

Verkrachting of een poging daartoe vond gewoonlijk plaats op afgelegen plaatsen. Vrouwen die op afgelegen veldwegen aan het wandelen waren of het vee naar de weide dreven, werden dan vaak het slachtoffer. Judocus De Clercq had zes weken voor zijn arrestatie een vrouw achtervolgd in de velden tussen Herzele en Ressegem en haar tot "oneer" verzocht. Hij wierp haar op de grond toen zijn verzoeken werden afgewezen. Hij diende echter af te rekenen met zwaar verzet van harentwege⁴.

Inzake **overspel** waren de bepalingen veel strenger voor de vrouw dan voor de man. De vrouw was immers overspelig van zodra zij betrekkingen had met iemand anders dan haar echtgenoot. De man daarentegen kon alléén aangeklaagd worden als hij seksuele relaties had met een gehuwde vrouw. De toenmalige maatschappij die vrouwen systematisch categoriseerde als tweederangsburgers laat zich ook hier merken. Zes van de zeven overspelige vrouwen zijn te lokaliseren in SA. In deze relatief kleine stad werd hun overspel immers snel ontdekt. De overspelige diende vergiffenis te vragen aan God en aan het gerecht. Voorts moest men dikwijls een grote witte kaars offeren in de Sint-Martinuskerk, gekleed in een wit boetekleed. Een dergelijk vergrijp was immers tegelijkertijd een overtreding en een zonde. Naargelang de omstandigheden en eventuele bijkomende misdrijven, ging de berechting ook gepaard met een verbanning, die varieerde tussen de drie en vijftien jaar.

Concubinaat manifesteerde zich vooral bij de landlopers, tenminste als we het bronnenmateriaal mogen geloven. Voor een juiste interpretatie moet echter wederom de historische kritiek worden ingeschakeld. Ook voor Gent heeft men de bedenking gemaakt of dit seksueel vergrijp daadwerkelijk het meest voorkwam bij deze groep. Men mag niet vergeten dat deze misdadigers door hun leefwijze alleen al meer blootgesteld waren aan vervolging dan de sedentaire bevolking. Dikwijls veroordeelde het gerecht hen al bij voorbaat tot een liederlijk en immoreel leven. Daarmee is natuurlijk ook niet gezegd dat landlopers het altijd zo nauw namen met de heersende regels inzake moraal en kuisheid, maar toch moet men de bovenstaande kritische opmerkingen steeds in het achterhoofd houden. Zo werden Andries Jacobs en Anne-Maria Boddevijns veroordeeld voor landloperij, diefstal en concubinaat of "*schandaleuse conversatien*"⁵.

2. BUNTINX J., Verkrachting en hulpgeroep in het Oud-Vlaamse recht, in Handelingen van de Zuid-Nederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis, 9, 1955, p. 21.

3. ROETS A.-M., Sociale aspecten van de misdadigheid te Gent in de 18e eeuw, Onuitg. Lic. Verh., R.U. Gent, 1981, p. 21-22.

4. Stadsarchief Aalst (S. A. A.), Land van Aalst (LvA), nr. 13400, fol. 13-74.

5. S.A.A., LvA, nr. 13398, fol. 49-56.

Mannen zijn ook hier in het overwicht (ca. 57%). Zij werden aangeklaagd wegens verkrachting, bigamie, pedofilie, etc. Vrouwen zijn hier relatief beter vertegenwoordigd dan bij andere misdrijven. Dat is dan weer toe te schrijven aan misdaden als (voornamelijk) overspel en concubinaat. Voor ongeveer de helft van de misdadigers kon men hun leeftijd bepalen. De meerderheid van de mannen was al iets ouder (30 tot en met 44).

5. Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

Hier bespreken we deze vergrijpen die de slachtoffers in de letterlijke zin (bij bijvoorbeeld moord of doodslag) of in de figuurlijke betekenis (beledigingen en bedreigingen) rechtstreeks benadelen. Daarom leek het opportuun om bij de verschillende soorten delicten na te gaan tegen wie de "geweldenaars" zich richtten om zodoende een eventuele verklaring te vinden voor hun daden. De gevolgen van de agressieve en ruwe mentaliteit van de samenleving uit de 18e eeuw zullen volop tot uiting komen in dit hoofdstuk. We mogen hieruit niet besluiten dat we een weerspiegeling krijgen van een toenmalige maatschappij, die doordrenkt was van bloeddorst en geweld, met alle ellende vandien. De mensen uit de tijd van onze (groot)ouders waren of zijn niet noodzakelijk gelukkiger in een veel veiliger en schijnbaar meer "beschaafde" maatschappij. Liefde en geluk kunnen zonder problemen bestaan naast fatale uitbarstingen van passie.

Misschien is het gepast om eerst uit te weiden over een polemiek die de historici al decennialang bezighoudt. De "violence au vol"-stelling meent dat er in de 18e eeuw een daling optrad van geweldscriminaliteit, die dan eigen zou zijn aan de feodale samenleving, en een stijging van het aantal vermogensmisdrijven, die meer voorkomen in een moderne samenleving. De 18e eeuw is in dit scenario een scharnierperiode die gekenmerkt wordt door toegenomen welvaart, geletterdheid en moreel besef.

Recente studies leveren kritiek op dergelijke beweringen. Ontwikkelingen als industrialisatie en urbanisatie hebben niet noodzakelijk geleid tot een daling van de agressie. Bij geweld moet het nog moeilijker geweest zijn om mensen te overtuigen samen te werken met de autoriteiten. Dergelijke vergrijpen werden ook buiten de rechtszaal geregeld. Het gerecht moedigde de private regeling tussen dader en slachtoffer zelfs aan⁶.

Uit de uiteenzetting zal blijken dat nogal wat misdaden hun oorsprong vonden in huiselijke kring of daar werden beslecht. Men mag niet vergeten dat er een **grote schroom heerste bij een strafproces**, zeker als er familie of verwanten bij betrokken waren. Bovendien was een dergelijk proces duur en de afloop onzeker. Een familiaal geschil werd in het Ancien Régime dikwijls beslecht zonder het gerecht. Collocatie was bijvoorbeeld ook een manier om af te rekenen met onhandelbare familieleden en gedurende de 18e eeuw gebruikten meer en meer families dit middel om vooral mannelijke huisgenoten of verwanten te disciplineren⁷.

Voorts mag men de bereidwilligheid van het gerecht niet uit het oog verliezen. Dit zien we goed als we de cijfers van deze vorm van misdaad onder de loep nemen voor SA. In bijna alle periodes zien we hoe agressie en geweld slechts kleine percentages uitmaken binnen de totale criminaliteit. Voor de jaren veertig en vijftig is er zelfs een uiterst gering aandeel van amper 5 %. Juist in die periode had het gerecht de handen vol met landloperij en bedelarij.

Voor het platteland zien we een duidelijk onderscheid tussen de 1e en de 2e periode van het Leenhof. Tijdens het tijdvak 1700-1759 waren de leenmannen immers alleen bevoegd over de "ghedyde" personen. We hebben reeds opgemerkt dat dit meestal (allochtone) landlopers waren, een groep die niet zo vaak werd vervolgd voor geweldsmisdrijven. Gedurende de jaren

6. CAMERON I. A., *Crime and repression in the Auvergne and Guyenne 1720-1790*, Cambridge, 1981, p. 24.

7. LIS C., SOLY H., *Jeugd, criminaliteit...*, in IDEM, o.c., p. 28.

twintig wordt er zelfs geen enkel geweldsmisdrijf opgetekend. De percentages nemen voor de overige periodes ook maar marginale percentages in, hoogstens rond de 10 %.

Misdaden tegen de lichamelijke integriteit waren meer een "autochtone" vorm van criminaliteit. Tijdens de periode 1760-1795 krijgen we dan niet alleen meer misdrijven, maar logischerwijs ook meer misdrijven tegen de lichamelijke integriteit. Dan vormen ze 1/4 tot 1/3 van de misdaad. Als de vermogenscriminaliteit sterk stijgt, daalt het geweld. Dit is geen bevestiging van de violence au vol-thesis, maar duidt wél eerder op de gevoeligheid van het gerecht voor diefstal en aanverwanten.

Slagen en verwondingen maken het gros uit van de misdrijven tegen de lichamelijke integriteit. Eerst geven we wat uitleg over de wijze waarop ze plaatsvonden en op welke plaatsen. We weten zeker dat ongeveer 1/3 ervan werden toegebracht door de "wapens van de arme bevolkingslagen", dat wil zeggen vuisten, handen of tanden. Het mes vormde het gebruikte wapen in 15 % van de toegebrachte verwondingen. Vuurwapens maken slechts een marginaal aandeel uit (amper 3 %).

De **herberg** was de belangrijkste locatie voor het toebrengen van slagen en/of verwondingen (zeker 1/3). De huiselijke kring is goed voor een kleine 20 %. De herberg is dus een zeer frequente plaats voor geweld. De drankgelegenheden waren goed vertegenwoordigd in het Ancien Régime. Tijdens de 18e eeuw nam het aantal herbergen en tapperijen dan ook nog eens enorm toe. Een telling die in 1779 werd uitgevoerd laat zien dat er ongeveer elf dranketablisementen waren per duizend inwoners. Economische en sociale oorzaken waren verantwoordelijk voor deze wijdverbreide inplanting van de kroegen. De overheid nam een dubbelzinnige houding aan tegenover deze trend. Enerzijds waren de lokale distilleerderijen een welkome aanvulling van de belastingen, maar anderzijds was men bezorgd over de schade die de herberg kon berokkenen aan de arbeidsdiscipline en de goede zeden⁸.

In de regio was de situatie niet anders. Nemen we alleen de streek van Geraardsbergen wat nader onder de loep. Voor de vijftien dorpen die nu deel uitmaken van deze Denderstad waren er, volgens de telling van 1779, 80 drankgelegenheden. Met een toenmalige bevolking van 9.500 zielen komt dat neer op een herberg of brandewijnhuis per 119 inwoners. Anders uitgedrukt betekent dit dat er één kroeg ter "beschikking" stond voor 21 huisgezinnen⁹. De kroeg was dan ook de plaats bij uitstek voor sociaal contact én voor wrijvingen in een bepaalde localiteit.

Dat verklaart tevens waarom vele slagen en verwondingen, maar ook bedreigingen en doodslagen, gebeurden onder invloed van sterke drank of na een bezoek aan de herberg. Kijken we naar de slachtoffers, dan blijkt dat het in meer dan de helft van de gevallen om mannen ging (geen familie of overheidspersoneel). Doordat vele misdrijven in de kroeg plaatsvonden, is het niet te verwonderen dat de waard meermaals kop van jut was. Vaak was dit voor een pietluttigheid, of zelfs zonder enige aanwijsbare reden. Kornelis Valeis had in een herberg te Ruien de herbergier aangevallen met een mes. De agressor was woedend geworden toen hij zich op een kapotte stoel had neergezet.

We stipten reeds aan dat het huis op de tweede plaats komt als locatie voor slagen en verwondingen. Bijgevolg was de familie dan ook de tweede belangrijkste groep van slachtoffers (20 % ongeveer). De echtgenote was zelfs de benadeelde bij deze vorm van agressie in 7 % van alle gevallen. Maar ook de (groot)ouders of (schoon)vader werden gevisieerd door de geweldenaars. Materiële geschillen waren meermaals de aanleiding voor geweld of bedreiging van de mannelijke familie. Noël-Jozef Bockstal had de benen moeten nemen omdat hij zijn schoonvader een fikse trap in het gezicht had gegeven. Hij was woedend geworden omdat

8. SOLY H., Kroeglopen in Vlaanderen en Brabant, in: Spiegel Historiae, 18, 1983, (11), p. 569-577.

9. DE CHOU F., Dorpsherbergen in 1779 in Geraardsbergen, in: Het Land van Aalst, 42, 1990, (2-3), p. 127.

deze laatste buiten zijn weten een paard verkocht had. Omstaanders probeerden om de opgewonden Noël te bedaren. Een van hen liet zelfs de hond los op de beklagde. In een poging om het dier af te weren, gaf hij ongewild een fikse trap in het gezicht van zijn schoonvader, die zich had gebukt om zijn hoed op te rapen. Beide mannen hadden de kwestie echter al bijgelegd, zodat de vervolging kon worden stopgezet¹⁰. Dit voorbeeld maakt wederom duidelijk dat men ook zonder het gerecht tot een vergelijk tussen de beide partijen kon komen. Volgens de archieven waren er trouwens geen vaders die hun kinderen mishandelden. Dit kan betekenen dat men een zekere vorm van geweld in de huiselijke kring dus wel degelijk tolereerde. Als het echter om "derden" ging, werd er wel opgetreden. 12 % van de slachtoffers waren vrouwen en kinderen die geen familie vormden van de agressor.

Bedreigingen komen op nummer twee bij de misdrijven tegen de lichamelijke integriteit. Natuurlijk werden ook veel gevechten met al dan niet dodelijke afloop voorafgegaan door bedreigingen en beledigingen, maar die werden dan niet expliciet als misdrijf vermeld. In een kwart van de gevallen werd het slachtoffer bedreigd met brandstichting. We hebben reeds gealludeerd op de panische angst die er heerste in verband met vuur. Daarom nam men dergelijke bezweringen dan ook heel ernstig op. Bij meer dan 1/3 werd er gedreigd met de dood of met fysiek geweld. Inzake bedreigingen was het belangrijk tegen wie men zich richtte om vervolgd te worden door het gerecht. Zo ging het bij een kwart van de benadeelden om familie of burens. Geestelijken, gerechtsambtenaren en magistraten waren goed voor bijna 30 %. We zien dus dat men vooral optrad als er inbreuk werd gepleegd tegen de orde van de familie of het wereldlijk gezag.

Doodslag of "homicidium simplex" kenmerkte zich door openbaarheid en afwezigheid van enige voorbedachte rade. Doodslag kwam dubbel zoveel voor als moord. Dat is te verklaren door de aard van het misdrijf: de dader kon gemakkelijker worden geïdentificeerd door de openbaarheid ervan. Er waren dus meestal getuigen aanwezig die het delict dan ook bekendmaakten bij het gerecht. Moord echter kenmerkte zich door heimelijkheid en de aanwezigheid van voorbedachtheid, wat maakte dat dit vergrijp vaak niet aan het licht kwam.

Dat openbare karakter van doodslag merkt men trouwens heel duidelijk als men kijkt naar de plaats waar het misdrijf wordt gepleegd. Meer dan 60 % voltrok zich in de kroeg! De woonst is goed voor ongeveer 20 %. De straat of de kermis palmen ook 20 % in. In vele gevallen opgezweept door drank, was doodslag het onbedoelde gevolg van een bezoek aan de kroeg.

Agressie was dan ook de hoofdoorzaak van deze vorm van misdaad. Latente of manifeste haatgevoelens manifesteerden zich in alle hevigheid, uitgelokt of verstevigd door overmatig alcoholgebruik. Jan-Baptist Scheerlinck kwam terug uit de herberg, toen hij Gillis Rogier en diens broer tegen het lijf liep. Ook zij hadden een herberg bezocht. De vaders van de protagonisten in deze casus waren concurrerende molenaars. Gillis en diens broer hadden slechte commentaar geleverd op de vader van Jan-Baptist, waarop deze in woede ontstak en eerstgenoemde een fikse slag op het hoofd gaf¹¹.

In een ander geval was de aanleiding niet zo duidelijk, maar misschien was het aanstootgevende gedrag van de agressors de oorzaak dat we hun wedervaren nog kunnen terugvinden in de archieven van het Leenhof. Wederom moeten we ons ervoor hoeden of we niet de mentaliteit van de vervolgers weerspiegeld zien in de archieven die datgene optekenen wat voor hen en/of voor de goegemeente aanstootgevend was. In januari 1773 had een zevenkoppige bende ingebroken in een herberg te Borsbeke, waarbij iemand was verwond en een ander doodgeslagen. Van deze bende wist men dat ze notoire ruziestokers waren die van plan waren ruzie te stoken te Borsbeke¹². Net zoals bij slagen en verwondingen is het opvallend dat vele

10. Algemeen Rijksarchief (A.R.A.), Geheime Raad (GR), nr. 631A.

11. S.A.A., LvA, nr. 14003 en A.R.A., GR, nr. 610A.

12. S.A.A., LvA, nr. 13902.

agressors met een wapen op zak liepen. Vooral het mes was populair. Het was een vorm van particuliere beveiliging tegen een gebrek aan openbare orde, wat het gebrekkige politieapparaat niet kon garanderen. Ook de regelmatige frequentie van oorlogen en de talrijke plaatsen die een potentieel gevaar inhielden, maakte dat velen gewapend rondliepen¹³.

De overheden probeerden op regelmatige tijdstippen om het dragen van bepaalde wapens te verbieden. Zo werd in 1734 een ordonnantie uitgevaardigd die het bezit van zakpistolen verbood en zware sancties oplegde aan wie alsnog deze wapens in bezit had. Men was er zich ook van bewust dat de meeste doodslagen of moorden met het blanke wapen plaatsvonden. Daarom werd het dragen van scherpe wapens eveneens verboden. Wie het vanaf nu nog maar waagde om in een gevecht een mes te trekken, zelfs zonder iemand te kwetsen, werd verbannen voor tien jaar en verbeurde de helft van diens goederen¹⁴. De praktijk laat zien dat men massaal de laars lapte aan deze bepalingen, met alle noodlottige gevolgen vandien. Het gerecht was niet in staat om de wet op te leggen aan de rechtsonderhorigen in deze materie. De moord of "murdrum" was de doodslag die in het geheim werd begaan. Ook wie iemand langs achter doodsoeg, of hiertoe overging bij nacht en zonder waarschuwing of iemand een kopje kleiner maakte en het verzwegen, werd als een moordenaar aanzien. Dit heimelijke karakter is waarschijnlijk de reden dat ook voor de stad en zeker voor de kasselrij van Aalst dergelijke misdrijven veelal onontdekt bleven. Dit zou dan natuurlijk ook verklaren waarom we slechts 17 delinquenten vonden die van dit geweldsmisdrijf beticht werden, als we roof- of kindermoord (elk één geval) buiten beschouwing laten hier. Ook waren er vele moordenaars die de benen namen, zoals bij doodslag.

Zelfmoord was een ernstiger vergrijp dan moord, want wie de hand aan zichzelf sloeg, doodde niet alleen het lichaam, maar ook de ziel. De mens was immers een schepsel Gods en beschikte niet over zijn leven of dat van een ander. Wie zichzelf om het leven bracht, mocht tevens niet begraven worden in gewijde grond. Jozef II schafte in 1782 de postume bestraffing voor zelfmoord af, wat overigens niet zonder moeilijkheden gebeurde. We vonden slechts drie gevallen van dit misdrijf en dan nog allemaal voor SA.

De afwezigheid van dit misdrijf op het platteland is niet zo verwonderlijk. In de eerste plaats was het Leenhof tot 1759 niet bevoegd voor een dergelijk misdrijf. Voorts mag men niet vergeten dat de nabestaanden er alle belang bij hadden om de plotse dood van een familielid niet voor zelfmoord te laten doorgaan. De publieke en ontorende straf voor de zelfmoordenaar discrediteerde de faam van de hele familie. Bovendien verloren de nabestaanden alle rechten op een nalatenschap door de confisquatie van goederen van de zelfmoordenaar¹⁵.

Roofmoord kwam maar een keer voor, zij het dat het om een zeer goed gedocumenteerde casus gaat. De genaamde Fidelis Van De Velde vermoordde en beroofde zijn vroegere werkgeefster, de pachtster Pieternelle De Vos. Hij was, wat het bestelen van deze vrouw betrof, niet aan zijn proefstuk toe: bij twee eerdere diefstallen zou hij zeker 300 ponden groot uit een koffer hebben meegepikt. Fidelis stond in de omtrek bekend als een "*ledighhanger*" en had zich een reputatie van een drinkebroer, een gokker en een verbrasser opgebouwd. Na zijn laatste diefstal had hij gemerkt dat Pieternelle haar huis niet meer verliet, waarop het plan moet gegroeid zijn bij hem om haar te vermoorden. In de ochtend van de eerste juli 1781 sloop hij uit de schuur, waar hij zich had verborgen, toen hij zeker was dat haar neef naar de vroegmis was vertrokken. Met de draaistok van een wagen in de hand kwam hij in de keuken en gaf haar een dodelijke slag op het voorhoofd. Hij haastte zich naar de geldkoffer, toen hij merkte dat ze opgestaan was en naar de koestal vluchtte. Hij liep achter haar aan en gaf haar de fatale slag op het achterhoofd. Vervolgens roofde hij al het geld, begroef het, behalve twee goud-

13. ROUSSEAU R., *Ordre moral, justices et violence: l'homicide dans les sociétés européennes, XIIIe-XVIIIe siècle*, in: GARNOT B., *Ordre moral et délinquance de l'Antiquité au XXe siècle*, Dijon, 1994, p. 72.

14. R. O. P. B. A. (*Recueil des Ordonnances des Pays-Bas Autrichiens*), 3e série, 1700-1794, IV, 31-3-1734.

15. VANHEMELRYCK F., *De criminaliteit...*, p. 113-118.

stukken, en haastte zich naar een nabijgelegen herberg. Tijdens het kaartspel vernam hij dat "*uw schroomelijk schelmstuk ende de moord op Pieternelle De Vos alreede rugbaer ende bekent was*". Daarna dweilde hij verscheidene herbergen af tot hij de volgende ochtend in een kroeg in Sint-Maria-Horebeke werd gearresteerd. Op 5 september 1781 werd hij veroordeeld tot radbraking, met de draaistok die hij gebruikt had om Pieternelle te doden¹⁶.

Het zou best kunnen dat er nog andere roofmoorden in de regio werden begaan, maar het feit dat deze in het Ancien Régime meestal werden begaan op verlaten plaatsen, bij nacht en ontij, maakte dat het voor het gerecht niet gemakkelijk was om de dader(s) van dergelijke misdaden op te sporen. Fidelis zou in dit verband dus gewoon een pechvogel kunnen geweest zijn, die niet over een overtuigend alibi beschikte om hem van mogelijke verdenking te zuiveren. De gruwelijke straf die hij moest ondergaan lijkt wel een goed bewijs dat het gerecht aan een dergelijke vorm van moord zwaar tilde.

De daders

Het overwicht van het mannelijk geslacht is spectaculair: 95 % van de daders zijn mannen. De aard van de misdaden is de eerste verklaring voor dit enorme overwicht. Het waren altijd mannen die verantwoordelijk waren voor geweld in de huiselijke kring. Gevechten in drankgelegenheden, al dan niet met dodelijke afloop, waren ook het exclusieve "werkterrein" van mannen. De typisch vrouwelijke vormen van geweld, te vondeling leggen en kindermoord, komen dan weer heel uitzonderlijk voor in de bronnen. Ten derde mag men de beperkte sociale relaties van de vrouw niet vergeten, zeker op het platteland. Het gros van de misdrijven voor de regio speelde zich af in een rurale context.

Jonge mannen waren iets beter vertegenwoordigd dan oudere mannen (respectievelijk 25,8 en 23,6 %). Het was vooral de eerste groep die de aanstokers leverde voor herberggevechten of gebakkelei op openbare plaatsen. Men mag niet vergeten, zoals Robert Muchembled aantoonde, dat geweld ook gelinkt was aan de verdediging van de eer¹⁷. Het was tevens een middel om zich te manifesteren in de samenleving en daar een plaats op te eisen. Geweld was een onderdeel van het leven en was onlosmakelijk verbonden met de cultuur¹⁸. Voor zover we algemene uitspraken mogen doen op basis van de gegevens, blijkt dat meer dan de helft van de beklaagden gehuwd was. De hoge frequentie van huiselijk geweld verklaart dit gedeeltematig.

Bijna 90 % van de delinquenten was afkomstig uit de onderzochte regio. Dit opmerkelijk hoge cijfer is natuurlijk te verklaren door de rechtsmacht van het Leenhof over het platteland voor de periode 1760-1795. Ook elders valt op te merken dat geweld vooral een autochtone vorm van misdaad was. Dit was bijvoorbeeld het geval in het Nederland van de 18e eeuw. Diederiks meent dat de gerechtshoven op het platteland meestal twee soorten criminaliteit dienden te behandelen: een "lokale" die vooral uit geweldsdelicten bestond, en een "geïmporteerde" die meestal uit landlopen en bedelen bestond¹⁹.

(wordt vervolgd)

Lic. Dries MERTENS

16. Zie ondermeer S.A.A., LVA, nr. 13996.

17. MUCHEMBLEDE R., *La violence au village. Sociabilité et comportements populaires en Artois du XVe au XVIIe siècle*, Turnhout, Brepols, 1989, p. 44-45.

18. ROOIJAKKERS G., *Zinnen van geweld. Traditie tussen criminalisering en legitimering*, in LIS C., SOLY, o.c., p. 97.

19. DIEDERIKS H., *Urban and rural criminal justice in the Netherlands*, in JOHNSON E. A., MONKKONEN E. H. e.a., *The civilization of crime: violence in town and countryside since the Middle Ages*, Chicago, 1996, p. 162.

De SINT-BRITIUSKERK TE ETIKHOVE

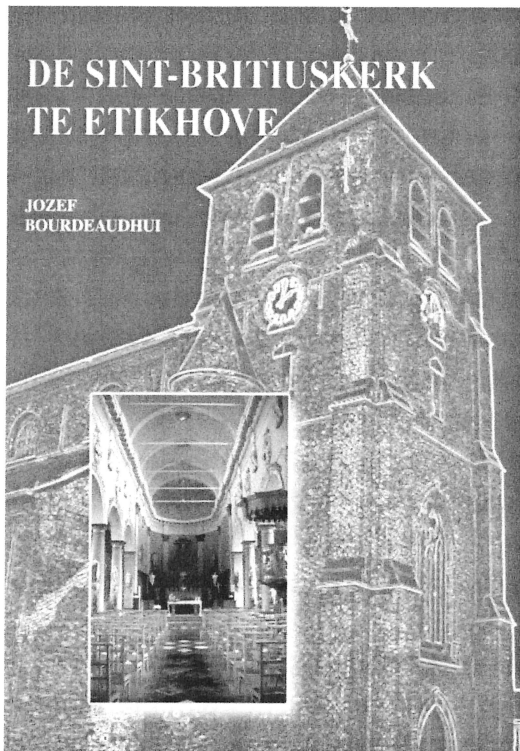
Op basis van grondig archiefonderzoek brengt de auteur een gedetailleerd overzicht van de bouwgeschiedenis van de Sint-Britiuskerk te Etikhove. Veel aandacht besteedt hij aan de grootscheepse verbouwing en uitbreidingscampagne van de kerk welke tijdens de periode 1768-1777 en 1837-1844 plaats vond. Hij geeft toelichting bij de evolutie van de plannen, de gebruikte materialen, inrichting en verfraaiing van het interieur.

De geschiedenis van een kerk houdt meer in dan een opsomming van de administratieve bouwdoSSIERS. Het is ook een sociale geschiedenis van een hoofdzakelijk lokale gemeenschap waarbij de inbreng van de verschillende actoren die bij het wel en het wee van de parochie betrokken waren tot uiting komt. Denken we aan de parochiepriesters, de leden van het kerkbestuur, de burgemeester en de leden van de gemeenteraad, de hogere geestelijke overheid, de "kleine en grote" geldschieters, architecten en ingenieurs, talrijke aannemers en ambachtslui, de koster-organist en de vele parochianen.

Het boek toont op een voorbeeldige wijze aan dat de historische monumenten dragers zijn van informatie. De auteur heeft de informatie verzameld, geordend en geïnterpreteerd en alles tot een leesbaar geheel te boek gesteld. Opnieuw wordt het bewijs geleverd dat een gedreven hobbyist evengoed waardevol werk kan afleveren.

We hopen dat vele mensen het boek met grote belangstelling zullen lezen en dan ook de kerk met oog voor detail zullen bekijken en appreciëren. Bart De Bare, directeur van het Museum voor Hedendaagse Kunst te Antwerpen, zegt het in een interview met De Standaard van 30 december 2001 : "Zorg voor het erfgoed reikt verder dan de restauratie van kunstwerken of het bijhouden van een archief. Erfgoed moet beleefd worden, het moet een deel van de mensen zijn". Mag dit boek daartoe een bijdrage leveren.

Het boek (17x24 cm) gedrukt op glanzend papier telt 160 bladzijden geïllustreerd met meer dan 150 foto's waarvan een aantal in kleur. Het kost 18 euro (+ 3 euro portkosten) en dit bedrag kan gestort worden op het rekeningnummer 443-5646341-77 van VVF-Vlaamse Ardennen, Rijksweg 125 - 9681 Maarkedal met de vermelding "Kerk Etikhove".

De PAROCHIALE indeling van het oostelijke gedeelte van onze gouw «Vlaamse Ardennen» in het Ancien Régime

Het deel ten oosten van de Schelde behoorde in het Ancien Régime tot het Land van Aalst of het Aartsbisdom Mechelen, terwijl het westen deel uitmaakte van het bisdom Gent.

Het werk van J. De Brouwer "Bijdrage tot de geschiedenis van de kerkelijke instellingen en het godsdienstig leven in het Land van Aalst tussen 1621 en 1796" (5 delen) is nog steeds een standaardwerk, waaruit wij de meeste informatie putten.

Het Land van Aalst werd grotendeels ingedeeld in 4 dekenijen: Aalst, Geraardsbergen, Oordegem en Ronse. Een zestal parochies van de dekenij Aalst behoren niet tot het Land van Aalst, terwijl een vijftal parochies van het Land van Aalst tot andere dekenijen behoorden. De Dekenijen Aalst, Geraardsbergen en Ronse werden opgericht bij dekreet van 5 maart 1574, terwijl die van Oordegem in 1614 de dekenij Oosterzele verving. De meeste parochies van onze gouw uit het Land van Aalst maakten deel uit van de dekenijen Geraardsbergen en Ronse. Het Zottegense behoorde vooral tot de dekenij Oordegem.

Tabel I	Dekenij Geraardsbergen		Inwoners in			
	Oppervlakte ha	1620	1650	1700	1750	1794
Geraardsbergen	190	1745	2583	3183	5500	5948
Goferdinge	383	250(1)		430(1)	1027(1)	453
Hemelveerdegem	275	108	100	180	254	372
Idegem	341	335	415	346	570	878
Moerbeke	643	255	335	310	580	857
Nederboelare	215	39	40		57	300
Nederbrakel	872	890	1335	1077	1860	3145
Nieuwenhove	199	300(2)	440(2)	260	300	379
Onkerzele	830	208	293	243	377	736
Opbrakel	841	658	715	905	1415	2096
Overboelare	759	250(1)	430(1)	1027(1)	1076	
Parike	355	170	270	207	450	796
Schendelbeke	589	246	335	385	507	913
St.-Maria-Lierde	888	575	735	641	1038	1237
St.-Mar.-Oudenhove	892	635	965	758	1260	1870
St.-Martens-Lierde	689	440	550	438	892	1015
Smeerebbe	365(3)	39	83	60	120	203
Viane	505	310	450	370	684	1144
Vloerzegem(3)		60	83	81	180	212
Waarbeke	258	300(2)	440(2)	70	152	210
Zandbergen	690	465	508	307	746	873
Zarlardingem	653	326	565	460	870	1367

- 1 Overboelare + Goferdinge
2 Nieuwenhove + Waarbeke
3 Smeerebbe en Vloerzegem werden één gemeente

Tabel II	Dekenij Ronse Oppervlakte ha	Inwoners in				
		1620	1650	1700	1750	1794
Beerlegem	224	240	315	261	538(1)	291
Berchem	642	1200(2)	1835(2)	1754(2)	1154	1122
Dikkelvenne	898	680	790	547	830	1348
Edelare	188	435	450	55	540(3)	207
Elst	512	303	425	500	735	1025
Ename	209	290	400	523(4)	770(4)	617
Etikhove	1203	630	820	1285	1770	1990
Hermelgem	140 bund.	250	315	300		426
Kerkem	80 bund.	76	150	138	154	177
Kwaremont	851	576	856	668	923	1395
Leupegem	286	310	320	235	357	663
Maarke	903(5)	546	805	757	1060	1338
Mater	1318	1110	1480	1620	2177	2904
Meilegem	200	135	200	138	225	279
Melden	958	887	940	770	1000	1351
Michelbeke	406	325	556	450	677	796
Munkzwalm	499	358	580	446	700	539
Nederename	275	220	263	523(4)	770(4)	381
Nederzwalm	286(6)	118	140	120		272
Nukerke	1218	850	950	1218	1625	2257
Paulatem	158	83	133	123	538(1)	301
Roborst	355	235	356	218	640(7)	546
Ronse(8)	3171	3070	3850	4815	7260	9499
Rozebeke	183	250(9)	217(9)	225(9)	640(7)	325
Ruien	1006			700	925	1494
Schorisse	1231	930	1495	1385	2153	2556
St.-Blas.-Boekel	416	280	365	277	1023(10)	674
St.-Den.-Boekel	475	250	400	335	1023(10)	712
St.-Korn.-Horebeke	359	290	440	472	1877(11)	882
St.-Maria-Horebeke	759	600	870	910	1877(11)	1505
St.-Maria-Latem	217	195	280	300	877(12)	447
Volkegem	285	240	306	241	540(3)	608
Welden	663	525	640	495	707	1238
Zegelsem	902	600	1010	723	1072	1604
Zulzeke	562	395	560	525	792	900

Bund. = bunders

(1) Beerlegem + Paulatem

(2) Berchem + Ruien

(3) Edelare + Volkegem

(4) Ename + Nederename

(5) Maarke + Kerkem

(6) Nederzwalm + Hermelgem

(7) Roborst + Rozebeke + Wijlegem

(8) Ronse: St.-Maarten + St.-Pieter

(9) Rozebeke + Wijlegem

(10) St.-Blasius + St.-Denijs-Boekel

(11) St.-Kornelis + St.-Maria-Horebeke

(12) St.-Maria-Latem + Nederzwalm
+ Hermelgem

Tabel III	Dekenij Oordegem		Inwoners in			
	Oppervlakte ha	1620	1650	1700	1750	1794
Dikkele	143	105	143	110	218	252
Elene	318	200	233	230	407	559
Erwetegem	955	600	811	675	1077	1605
Godveerdegem	326	220	235	200	254	448
Grotenberge	466	185	170	340	461	779
Hundelgem	181	195	265	210	281	393
Leeuwergem	271	195	290	250	310	508
Oombergen	360	213	343	250	345	501
St.-Gor.-Oudenhove	566	415	473	500	685	921
Strijpen	603	360	496	475	770	1154
Velzeke	1299	795	1190	1100	1684	1906
Zottegem	161	715	1083	1000	1270	1508

- Everbeek (deelgemeente van Brakel) behoorde tot het bisdom Doornik.

De bevolkingsevolutie werd in de 17e en de 18e eeuw vooral door 2 factoren afgeremd, door de epidemieën en door het oorlogsgeweld, die beide ook onze gewesten teisterden.

Er waren de pestepidemieën van omstreeks 1635, van 1646-1647 tot 1655, en vooral de meer omvangrijke epidemieën van 1676-1678, welke veel slachtoffers eisten. De ziekten van de 18e eeuw waren minder erg. Wij kennen vooral diverse epidemieën in de jaren van 1707-1709, 1723, 1728-1729. Daarnaast kenden we een pokziekte in 1741-1742, de buikloop in de periode 1779-1782 en de rode loop in 1794.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1643-1715) leefden onze gewesten voortdurend in een oorlogstoestand. De bevolking werden het slachtoffer van de krijgsverrichtingen.

De Brouwer vermeldt de 17e eeuw in het Land van Aalst als de "ongelukseeuw". Na het eerste decennium van de 18e eeuw kwam er een geleidelijk herstel. Dit kunnen wij afleiden uit de tabellen, waaruit een relatief grote toename van de bevolking gedurende de 18e eeuw.

Maar deze tabellen geven geen indicatie van het heersende pauperisme bij een groot deel van de bevolking gedurende vooral de 17e eeuw en het eerste decennium van de 18e eeuw.

(wordt vervolgd)

Jos. VAN EECKHOUDT

Woensdag 25 september 2002

Huis van Parma - Oudenaarde

VOORDRACHT

**GEVANGENISARCHIEVEN :
EEN ONBEKENDE BRON VOOR GENEALOGEN**

door Johan BUYCK.

ALGEMENE MEDEDELINGEN

JAARPROGRAMMA 2002

Zoals gewoonlijk gaan alle activiteiten door op de laatste woensdag van elke maand om 20.00 uur (uitgezonderd de maanden juli, augustus en december) in ons lokaal "Huis van Parma", Markt 33 te Oudenaarde. Iedereen is hartelijk welkom en de toegang is gratis.

Woensdag 25 september 2002 :

Gevangenisarchieven : een onbekende bron voor genealogen: Johan Buyck.

Zaterdag 12 oktober : Bezoek aan het documentatiecentrum in Handzaeme en Oostende

Woensdag 30 oktober 2002 :

Genealogische vormingsavond – les oud schrift : Edgard Van Droogenbroeck

Woensdag 27 november 2002 :

Nog in te vullen.

DOCUMENTATIECENTRUM "TER MAELSAEKE"

Het heemkundig- en genealogisch documentatiecentrum is open elke zondagvoormiddag van 10 tot 12 uur. Ook elke eerste zaterdagvoormiddag van de maand van 9 tot 12 uur.

Gesloten : op de feestdagen van Pasen en Pinksteren en tijdens de jaarlijkse vakantieperiode van 15 juli tot en met 15 augustus. De toegang is vanzelfsprekend GRATIS.

JAARLIJKSE UITSTAP.

Stilaan is het een traditie geworden. Op zaterdag 31 augustus 2002 maken wij een uitstap naar de Borinage waar vele Vlamingen in de ondergrond het "zwarte goud" naar boven haalden. Ook een bezoek aan Bergen (Mons) is gepland.

Opnieuw wordt de busuitstap georganiseerd in samenwerking met de Heemkundige Kring "Businarias" uit Maarkedal. De bus vertrekt aan de kerk van Nukerke om 8.30 uur. Er volgt nog een persoonlijke uitnodiging.

FAMILIENIEUWS.

Wij betreuren het overlijden van ons medelid Willy Petrus Jozef Van Daele, echtgenoot van Lisette Schittecatte, geboren te Nederename, 22/04/1940 en overleden te Leuven, 14.02.2002. In naam van het bestuur en de leden van het V.V.F.-Vlaamse Ardennen, bieden wij aan mevrouw Lisette Schittecatte en haar familie onze oprechte deelneming aan.

DANK & OPROEP.

Wij danken eenieder die ons documentatiecentrum helpt in te richten, of de materiaal of documenten ter beschikking stelt. Graag doen wij een oproep naar vrijwilligers die wat vertrouwd zijn met informatica en tijd hebben om bepaalde gegevens in te tikken. Oprechte dank bij voorbaat.

Kunstenaarsfamilies van Oudenaarde.

Mevr. Elsa Vandermeesch-Lantmeeters, onze Erevoorzitster, verdient onze grote erkentelijkheid en blijvende waardering voor dit schitterende en rijkelijk geïllustreerd boek "Kunstenaarsfamilies van Oudenaarde".

Het boek brengt ons een verrassend verleden van onze streek, stad en familie. Door de genealogie - familiekunde - werden ongeken- de gegevens over tal van kunstenaars, voor- ouders en verwanten ontdekt.

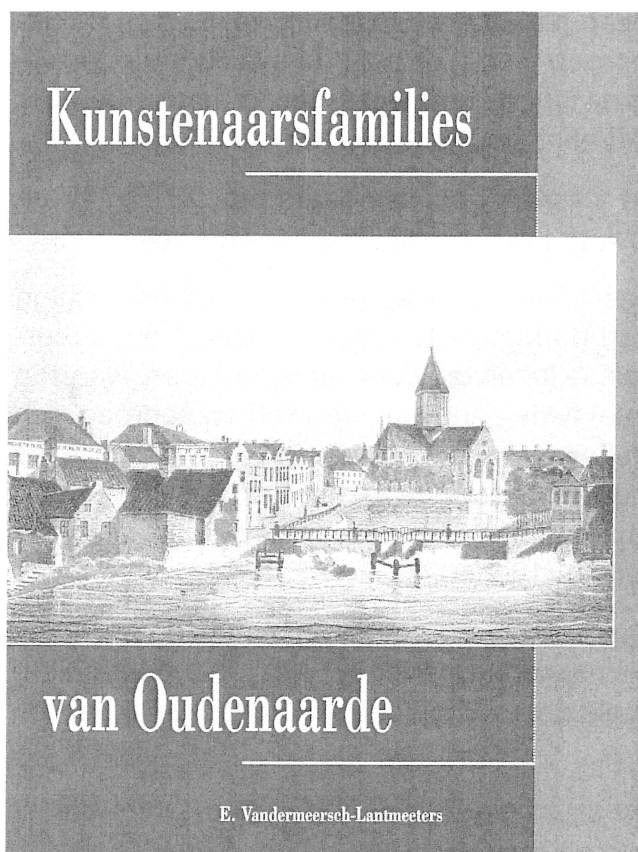
Mevr. Lantmeeters schrijft : Boeiend en ver- heugend was de ontmoeting met de voorou- ders. Zo fascinerend dat ze rondwandelen in onze dromen, zodat we ze zouden herkennen mochten ze per mirakel weer eens in een van hun oude parochiekerken zitten of over de markt van Oudenaarde kuieren. Verblijdend was elke "familie-uitbreiding" met niet nieuwe gevonden voorouders!

Het boek is het resultaat van jarenlang, intens opzoekingswerk uitgevoerd met een niet aflatende interesse en gedrevenheid. Het werd een wonderlijke ontdekkingstocht in de lokale geschiedenis.

De gedeputeerde voor cultuur en welzijn van de provincie Oost-Vlaanderen, de heer Jean-Pierre Van Der Meiren, schrijft in het voor- woord : Het voorliggende werk is in vele opzichten zeer bijzonder. De hele Vlaamse gemeenschap en zeker de ganse Oudenaardse bevolking beschikt nu over een fundamenteel basiswerk.

Het boek, 24x29 cm, heeft een harde kaft en is rijkelijk geïllustreerd. Het hoort thuis in elke bibliotheek.

Het boek is in te kijken in ons documentatie- centrum "Ter Maelsaecke", en kan ook daar aangekocht worden. U mag het bedrag 45,87 euro overschrijven op ons rekeningnummer 443-5646341-77 van VVF-Vlaamse Ardennen, Rijksweg 125 - 9681 Maarkedal met de ver- melding "Kunstenaarsfamilies Oudenaarde".

Overtreders in onze contreien van kerkelijke verordeningen.

(Slot)

Franciscus Ghijlens, die pastoor was te Asper, krijgt verbod om Catharina sBuysers te bezoeken of te ontmoeten bij een zekere Egidius Kellins die gehuwd was met de dochter van voornoemde Catharina. Met deze laatste had de pastoor eveneens meerdere kinderen. (9.9.1569)

Judocus van Huffele, onderpastoor te Heurne, kende als kapelaan te Kruishoutem ene Gillina de Meulemeester (prole grava et mulierpublica). Hij moet voor haar alleen 6 pond par. betalen (19.12.1573).

Joannes Sadonis, priester te Nokere, wordt ontslagen van de opgelopen suspensie en hersteld in zijn beneficie (13.12.1572). Wegens nieuwe moeilijkheden wordt hij van zijn beneficie opnieuw beroofd en zijn beneficie wordt toegewezen aan Joannes Upsomere. Gezien de uitspraak van de officiaal te Mechelen, waar hij in beroep ging, herroept de bisschop de toewijzing van de kerk van Nokere (30.4.1574). De boete opgelopen wegens commercio camalis met Perina Clercx, de meid van zijn moeder, wordt hem kwijtgescholden (1.4.1575).

Franciscus Stichelbout, subdiaken van Eine, had vleselijk geconverseerd met X. Zijn boete wordt gebracht van 3 op 6 pond par. (1.4.1575).

Joannes Frutier, kapelaan te Kruishoutem, is opgesloten. Hij sloeg met een stok en vocht in het koor van de kerk te Kruishoutem met Engelbert de Meulemeester. Hij bezocht de herbergen waar hij ruzie maakte en verwaarloosde de mis te lezen op week en feestdagen, waartoe hij als kapelaan gehouden was. Hij had omgang met twee gehuwde vrouwen en gedroeg zich onzedig met andere. Hij moet voor het Hof vergiffenis vragen en acht dagen vasten in de gevangenis op water en brood. Na de vrijlating moet hij binnen de 24 uur het bisdom verlaten en op bedevaart gaan naar Sint-Pieter-en-Sint-Paul te Rome. Van deze bedevaart moet hij het bewijs leveren zoniet volgt een levenslange opsluiting (19.7.1627).

Joannes van den Haute, pastoor te Kruishoutem, gaat te Doornik in beroep tegen de uitspraak te Gent waarbij hij het kind van Judocus Elebaut en Jacoba Cnudde als het zijne moet erkennen. Hij moet 3 stuivers daags alimentatiegeld betalen + 15 gulden kraambekosten en de proceskosten (15.6.1632).

Anthonius de Wilde, pastoor van Olsene, zou met zijn meid Petronella Gregoris, verschillende kinderen hebben (27.11.1634).

Henricus Motam, koster te Elsegem, die Hercules kapelaan te Elsegem, een kaakslag gaf, moet 3 pond par. boete betalen (16.7.1569).

Jacobus van de Meere, pastoor van Nokere, gaf toelating aan zijn meid om op de zondag voor O. L. Heer-Hemelvaart brood te bakken. Hiervoor moet hij 10 schell. par. boete betalen (1.7.1575).

Joannes van den Kerckhove, pastoor te Oudenaarde, wordt wegens overtredingen ten processe gheroert veroordeeld exercitie spirituele te doene den tijd van ses daeghen in het clooster bij ons te denomineren ende over ander dagh te vasten + generale biecht en de proceskosten (6.9.1683).

Jan Quiddez, van Berchem-Oudenaarde, had eene religieuse geslaegen. Er loopt een onderzoek tegen hem (1648).

Naar Jozef de Brouwer door Edgard VAN DROOGENBROECK

Aanwinsten Boekenbestand in ons Documentatiecentrum te Etikhove:

- Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde: Handelingen X,1-2001 (2-delen)
- Woubrechtgem: Burgerlijke Stand : Huwelijken 1797-1900, Georges Souffrean - december 2000.
- Honderdvijftig Memorabele Waregemnaars, schenking door de Heer Filip Balcaen.
- 29ste Jaarboek van de Geschied- en Heemkundige Kring " De Gaverstreke " schenking door de Heer Filip Balcaen
- Het Groot Voornamenboek door Marc Van Rooyen (49.600 voornamen)
- Etichove : bewerkte Parochieregisters Doop-, Huwelijk- en Overlijdensregisters door de Heer Marc Vuylsteke - 125 Rijksweg, 9861 Maarkedal.
- Gemeente Dickele : "lijst der Algemeene Kiezers en Gemeenteraadskiezers. Herziening in 1928: 1e Afdeeling: "Algemeene Kiezers en Mannelij Gemeenteraadskiezers van het tijdvak van 1 mei 1929 tot 30 april 1931.
2e Afdeeling: "Vrouwelijke Gemeenteraadskiezers van het tijdvak van 1 mei 1929 tot 30 april 1932.
- Een 112-tal fotokopieën van Huwelijksaankondigingen voor de streek van Oudenaarde tussen 1846 en 1872.
- Parochies Sint-Maria-Lierde : Staten van Goed 1633-1796 en Sint-Martens-Lierde : Staten van Goed 1620-1800 door André Laport.
Bijlagen : buitenpoorters van Geraardsbergen en Aalst 2002.
- Kaster : Archeologische en Historische Monografieën van Zuid-West-Vlaanderen, Kortrijk 1981.
- Retrospectief : Dag Meester, Goedemorgen Zuster, Goedemiddag Juffrouw; facetten van het volksonderwijs in Vlaanderen 1830-1940; door Karel de Clerck/Bie De Graeve/Frank Simon
- De Bergen van Barmhartigheid in de Spaanse, de Oostenrijkse en de Franse Nederlanden 1618-1795; uitgave Gemeentekrediet (Geschiedenisprijs 1983 van het Gemeentekrediet) historische uitgaven reeks in 8° nr. 67-1986.
- Vlaamse Arbeiders in de vreemde door Bert Woestenbergs.
- Acht Eeuwen Nokere door Lieven Kinds/Michel Saveyn/Jean-Marie Van Den Meersschaut.
- Oude documenten aangekocht 17e eeuw betreffende Oudenaarde.
- Oude Oostvlaamse Huisnamen 6-W-Z door N. Kerkhaert, Gent 1983.
Oude Oostvlaamse Huisnamen 3-K-M door N. Kerkhaert, Gent 1983.
- Huise Parochieregister: overlijden 1796-1900; V.V.F. Gent. Digitaal archief 2001; door Luc Bracke
- Kwartierstaten boek deel I-II-III-IV uitgave V.V.F. Antwerpen 1987.
- Inventaris van de Parochie archieven te Lierde door Geert Van Bockstaele (Zottegem 2001)

Volgende inventarissen werden aangekocht in het R.A.Ronse :

- 1 Inventaire des Archives de l'Arrondissement de la Flandre Orientale et du Département ou Préfecture de l'Escaut 1794-1814. par C. Van Den Haute.
- 2 De archieven van De Heer (1648-1791), Het Leenhof (1647-1791) en De Schepenbank van Isselmoregem (1645-1795) en van heerlijkheden enclaves in het grondgebied door Herman Van Isterdael - Brussel 2000
- 3 De archieven van De Heer (1661-1719), Het Leenhof (1617-1794) en De Schepenbank (1608-1799) Van Nieuwgoed, De Schepenbanken van Kerkhove (1630-1796), Ten Hovene (1642-1796) en Voldersveld (1617-1796), door Herman Van Isterdael - Brussel 2001.
- 4 De bewaring van de Notariële Minuten in Het Gerechdelijk Arrondissement Oudenaarde door Herman Van Isterdael - Brussel 1999.
- 5 Alfabetische Index op de Erflaters en Erfgenamen in de boedelinventarissen (staten van goed) behorend tot het Archief van de Schepenbanken van Sint-Lievens-Esse (1609-1796) en ter Erpen (1654-1792), door Herman Van Isterdael en Marc Decrits - Brussel 2000.
- 6 Aangiften van Nalatenschap en Huwelijkscontracten van de Heerlijkheid Isselmoregem, door Marc Decrits - Brussel 2000.
- 7 Aangiften van Nalatenschappen en Huwelijkscontracten behorende tot het Archief van de Schepenbank van Heuverhuis-Wannegem-Lede, door Marc Decrits - Brussel 2000.

Gerard VAN DE MEULEBROUCKE

Al deze waardevolle boeken kan U gratis raadplegen in ons vergroot documentatiecentrum, Maalzaakstraat te Etikhove, iedere eerste zaterdag van de maand tussen 9 en 12 uur en iedere zondag van 10 tot 12 uur.

Gesloten op officiële feestdagen en tijdens het verlof van 15 juli tot 15 augustus.

Bevolking Schorisse (Maarkedal) anno 1615

door Marc DECRITS

INLEIDING

De lijst van de bevolking van Schorisse (Rijksarchief Ronse, Baronie Schorisse, nr. 31bis) werd opgemaakt tijdens de maand maart 1615. Per huisgezin werden de namen opgetekend van het gezinshoofd, de echtgenote, de kinderen vanaf de ouderdom van 10 jaar, de namen van het dienstpersoneel evenals de numerieke samenstelling van de gezinnen. Uitzonderlijk vonden we ook de naam van de vader van het gezinshoofd. Van de echtgenote werd in enkele zeldzame gevallen enkel de voornaam opgegeven. De lijst bevat in totaal 569 namen.

Geïntegreerd vonden we eveneens een naamlijst van behoeftigen die door de plaatselijke armentafel werden onderhouden. Deze bestaat uit 9 gezinnen met in totaal 32 gezinsleden. Hier werd meestal enkel melding gemaakt van het aantal kinderen en niet hun namen.

De letterlijke weergave van deze lijst zorgde evenwel voor enkele inconsequenties. Zo kwamen we tot de vaststelling dat het gebruik van een vaste spelling er zeker niet in terug te vinden is. Bijvoorbeeld zien we dat de woorden kinderen en kinders, sijne en zijn, haerlieden en heurlieden door elkaar werden gebruikt. Soms werd de familienaam herleid tot enkel het hoofdwoord (Temerman, sVleesschauwers, sBleekers, etc.). De afkorting voor «vande» werd door ons aangevuld. Ter bevordering van de leesbaarheid voorzagen we alle eigennamen van een hoofdletter, maar voor de rest hielden we ons aan de originele schrijfwijze.

Om louter praktische redenen gaven we elk gezin een eigen volgnummer, waarnaar in de bijgevoegde index wordt verwezen.

LIJST BEVOLKING SCHORISSE (Maarkedal)

Dit naevolghende sijn de persoonen huijshauden lieden met haerl. kinderen wezende aut thien jaeren ende daerboven mitsg. de dienstboden, wonende binnen der prochie van Schoorisse, bij naeme ende toenaeme bij een vergadert, achtervolghende het last ende beschrijven uutghesonden bij Burgemeester. ende schepenen der stede ende Poort van Gheeraersberghe, van den 27 februarij 1615, ende voorts de persoonen die onderhauden worden bijden h. gheest der selve prochie.

Eerst 1.

- 1. Segher Van Schoorisse ende Clara sVleesschauwers sijn huijsvr., Joos, Johanne, Pieter ende Teunijne sijnne kinderen mitsg. Joozijne Vander Linden sijnne dienstmaerte es tsamen - VIIe*
- 2. Arent Dreelinck, Joosijne Temmermans sijnne huijsvr. ende Johanne sijnne dochter es - IIIe.*
- 3. Nicolais Ghijselinck ende Pierijne ... sijnne huijsvr. met Lauwereijns, Pieter ende Arijne sijnne kinderen es - Ve.*

4. *Christiaen Le Febure ende Lievijne ... sijne huijsvr. sijn - Ile*
5. *Joos De Lepelleere, Pierijne Lokerins sijn huijsvr. - Ile*
6. *De weduwe van Willem Aelbrechts sone was, ende Pierijne haere dochter es - Ile*
7. *Nicolais Van Spiere, Martijne Perts sijne huijsvr., Maije ende Pierijne sijne dochters – IIIle*
8. *Adriaen Du Quesne, Johanne sMils sijn huijsvr., Maije, Isacq ende Paesschier sijne kinderen es – Ve*
9. *Jan Vander Brugghen, Maria sBleekers sijn huijsvr. ende Pieter heurl. sone es – IIIle*
10. *Philip Martens, Cathelijne Vanden Hazevelde sijn huijsvr., Francies, Joos, Jaecquelijne ende Hans sijne kinderen es – VIle*
11. *Jan De Temmerman, Margriete Baudewijns zijn huijsvr. es – Ile*
12. *Anthonis De Vleeschauwer, Joozijne Roos zijn huijsvr., Hans, Pieter ende Joosijne haerl. kinderen es – Ve*
13. *Joos Vander Linden, Willemijne Vanden Haute zijn huijsvr., Jonas, Adriaen, Adriaene ende Pierijne sijne kinderen zijn –VIle*
14. *Pieter Sierkens, Anna Vande Weghe sijn huijsvr., Gille, Coppen, Hans, Johanne sijne kinderen es – VIleOnderhauuden van den h. Gheest*
15. *Arent Wijts, Pierijne Vande Foreesle zijn huijsvr., Teunijne ende Pierijne zijn kinderen sijn – IIIle*
16. *Simoen Spileers, Maije Dreeincx sijn huijsvr., Francies, Pieter, Lieven, Godelieve ende Johanne sijne kinderen es – VIIle*
17. *Abraham Maelbrancke, Cathelijne Romans zijn huijsvr. ende Cathelijne Temmermans sijne maerte es – IIIle*
18. *Lucas Ouaert zijn huijsvr. Anne Bijns, Adriaen zijne sone es met sijn cnape Hans Ooreman – IIIle*
19. *Jan De Hont, Cathelijne Vande Kerckhove zijn huijsvr. ende Tanneken Vanden Abbeele zijn maerte zijn – IIIle*
20. *Pieter Ghijs, Joosijne Vanden Hole sijn huijsvr. ende Cathelijne, Johanne zijn kinderen es – IIIIle*
21. *Remeeus De Wever, Maria Romans sijn huijsvr., Remeeus, Hans, Pierijne, Maergriete, Jaecobmijne sWevers, zijn kinderen, Adriaen heurl. cnape zijn – VIIIle*
22. *Moijses Van Hoolant sijn huijsvr. Johanne Romans, Remeeus, Joos sijn kinderen ende Joosijne Temmermans sijn maerte zijn Ve*

23. *Pieter Roman filius Pieter, Stoffelijne tsMans sijn huijsvr., maerte Janne Seijkens sijn – IIIe*
24. *Pieter Vander Wattijnen, Margriete Caron sijn huijsvr., Teunken, Cathelijne, Joosken heurl. kinderen sijn – Ve*
25. *Guillaem Wasteels ontvangher, Marie Van Vollenhove sijn huijsvr., Anna, Christiaene ende Guillaem zijne kinderen, Jan ende Cecilia Wasteels sijne neve ende nichte filia ... ende Gheleijn de Cnoop zijn cnapen met Gheerdijne tsWinters sijn – Xe*
26. *Francies Bijn, Margriete, Pieter Bijns sijn kinderen es – IIIe*
27. *Daniel Lampo, Pierijne Valcx zijn huijsvr. met Baebel Valcx des selfs Lampots huijsvr. moije Joosijne Lepelleers maerte – IIIe*
28. *Joos Valcke, Marie tsLepelleers sijn kinderen – Ie*
29. *Laureijns Van Opbroecke, Joosijne Romans sijn huijsvr., Teunken ende Remeeus heurl. kinderen sijn – IIIe*
30. *Pieter Roman filius Willems, Marie tsLanghen sijn huijsvr., Jan, Willem, Gille, Gheleijn kinders – VIe*
31. *Francies Roos, Pierijne Vander Poort sijn huijsvr., Jaspaert sijn kint – IIIe*
32. *Philips Dermon, Vincente Toqmere sijn huijsvr., Jan heurl. kint – IIIe*
33. *Jooris Maroijen, Christijne Walraets zijn huijsvr., Arent, Pieter, Gillijne, Willemijne ende Jan heurl. kinders, een cnape Hans Sadeleere – VIIIe*
34. *Arent Roman filius Pieter, Anthonis zijn sone – Ie*
35. *Joos Donckerwolcke, Godelieve Dreelincx sijn huijsvr., Janneken ende Francijne sijne kindere sijn – IIIe*
36. *Vincent Aernouts, Janne Van Caneghem zijn huijsvr., Pieter ende Hansken kinders – IIIe*
37. *Jan Bon, Jaecquelijne Huisiers sijn huijsvr., Philips zijn sone, ende Nelleken Valkenaers heurl. nichte sijn – IIIe*
38. *Pieter Vander Brugghen, Joorijne Van Verren zijn huijsvr. – Ie*
39. *Mahieu De Noette, Simoen, Machielijne sijn kinderen zijn – IIIe*
40. *Pieter Roman filius Arents, Pierijne Romans sijn huijsvr. zijn – Ie*
41. *Pieter Craeije, Lievijne Romans sijn huijsvr., Anthonis, Lieven, Marten, Jaecquelijne ende Joosken – VIIe*
42. *Francies De Man, Pierijne Taverniers sijn maerte, Pieter, Hansken kinderen – IIIe*

43. *Francies Spileers, Anne Van Maelzaecke zijn huijsvr., Francies, Lauwereijns, Loijs ende Hansken zijn kinderen – Ve*
44. *Arent Gossie, Janne Baingnaerts zijn huijsvr., Antonijne zijn dochter – IIIe*
45. *Jan Matthijs, Joosijne Brodijs zijn huijsvr. – IIe*
46. *Anthoen Blocquaille, [T]uintijne Rosiau zijn huijsvr., Mattijs heurl. kint – IIIe*
47. *Jacop De Rijcke ende sijne maerte Joosijne De la Viere – IIe* 48. *Jacop Vander Linden ende Janne Bourdiau zijn huijsvr. – IIe*
49. *Sanders Noeckerman, Loijse Van Spiere zijn huijsvr., Jan, Sibriaen ende Pieterken heurl. kinders – Ve*
50. *Pieter De Hont, Janne Martens zijn huijsvr. ende Tanne sHonts heurl. maerte – IIIe*
51. *Joos De Hont ende Loijse zijn dochter – IIe*
52. *Jan Ouaert met Cathelijne Van verren zijn lieve huijsvr. – IIe*
53. *Jooris Simoens ende Maria Gossie zijn huijsvr., cnape Joos Sadonis – IIIe*
54. *De weduwe Joos Gossie, Gheerdijne, Jaspaert, Joos, Gheleijn ende Joosijne Gossien heure kinderen – Ve*
55. *Jaspaert De Moeije, Tanneken tsWevers zijn huijsvr., Nijs, Frans, Driesken, Pieterken ende Fransijne heurl. kinderen – VIIe*
56. *De weduwe Jan Roman filius Jans, Pieter, Gheert, Maijken ende Janneken eenen cnape Daniel De Meij – VIe*
57. *Denijs Cleven, Marie ... zijn huisvrouw – IIe*
58. *Joos Vander Brugghen, Marie Porteurs zijn huijsvr., Loijse zijn dochter – IIIe*
59. *De weduwe Marten Vande Vijver, Pieter, Arent, Susanne ende Jooris Vande Vijver haere kinderen – Ve*
60. *Jacop Vander Meulen, Cathelijne tsWevers zijn huijsvr., maerte Joosijne Vander Brugghen – IIIe*
61. *Robberecht Roos, Margriete Vastraeets zijn huijsvr., Gille, Anne, Joos ende Maeijken heurl. kinderen – VIe*
62. *Joos Vander Poort, Cathelijne Van Cleemputte zijn huijsvr., Lauwereijns Van Cleempütte ende David Catseleur cnape – IIIIe*
63. *Jan Sadonis, Cathelijne Roos zijn huijsvr., Remeeus ende Maeijken heurl. kinders – IIIIe*

64. *Pieter Van Erpe, Johanne Cosijns zijn huijsvr. – Ile*
65. *Pieter De Langhe, Joozijne Vander Brugghen sijn huijsvr. – Ile*
66. *Joos Vander Brugghen den jonghen ende Margriete Massian –Ile*
67. *Jan Wijts, Marij Van [Ver]ren sijn huijsvr., Pierijne ende Arijnken sijn kinders – IIIle*
68. *Joos Donckerwolcke filius Joos, Loijse Ghijs sijn huijsvr. – Ile*
69. *Arent Van Wijmersch, Cathelijne Vande Kerckhove sijn huijsvr. – Ile*
70. *Severijn Gossije, Loijse Vander Brugghen sijn huijsvr. – Ile*
71. *Pieter Gossije ende Margriete sHonts sijn huijsvr., cnape Joos Faignaerts – IIIle*
72. *Jacop De Wannemaecker ende Joosijne tsMeijers sijn huijsvr., Pierijne, Margriete ende Jacop sijn kinderen, cnape Hans Vander Brugghen – VIle*
73. *Nicolas Blondel, Annette Du Quesne sijn huijsvr., Jacop, Adriaen ende Cathelijne heurl. kinderen – Ve*
74. *Jacop Ghijs, Baerbel Brootcoorens sijn huijsvr., Hans Ghijs ende Anthonis heurl. kinders – IIIle*
75. *Jan Saisier, Janne Wannemaeckers sijn huijsvr., Fransken heurl. soene – IIIle*
76. *Elisabeth Salman, Jan Caron haeren sone – Ile*
77. *Loijs De Hont, Gheerdijne Hellebauts sijn huijsvr., Pieter, Lieven, Neese ende Tanneken heurl. kinders – VIle*
78. *Jan Van Caneghem, Pierijne Heijns sijn huijsvr. – Ile*
79. *Adriaen Vander Banck, Martijne Baignaerts sijn huijsvr. – Ile*
80. *Pieter Van Cauwerberghe, Margriete Van Caneghem sijn huijsvr., Joos, Lieven, Baerbele ende Pierijne heurl. kinders – VIle*
81. *Pieter De Cubber, Roose tVoghelaers sijn huijsvr., Adriaen, Denijse kinderen – IIIle*
82. *Joos Schamp, Sandrijne Haustraets sijn huijsvr., Adriaen ende Hans kinderen – IIIle*
83. *Joos Vanden Abbeelee, Fransijne Vande Kerckhove, Hans, Joos, Arent ende Maiken heurl. kinders, cnape Arent Gossie – VIIle*
84. *Jan Anssins, Margriete Vanden Abbeelee sijn huijsvr. – Ile*
85. *Denijs De Moeije met Pierijne tsMans sijn huijsvr., Pierijne, Tanneken, Maiken ende Joos, een cnape Joos Ghijs – VIle*

86. Gillis Ghijs met zijn dochter Fransijne – IIe
87. Jacop De Temmerman, Elisabeth Van Pevenaige zijn huijsvr., Pierijne ende Hermanus kinderen – IIIe
88. Jan Van Pevenaige – Ie
89. Jooris De Cock, Tanneken Gossie zijn huijsvr. – IIe
90. Meester Joos Keerstock, Margriete Salmons zijn huijsvr., Roose heurl. kint – IIIe
91. Jan Vande Kerckhove, Anne tsWevers zijn huijsvr., Jacop, Agneese, Maiken, Arent ende Philips heurl. kinders, cnape Waele – VIIIe
92. Anthonis Vande Kerckhove, Johanne Jooris zijn huijsvr. – IIe
93. Olivier Jooris, Pieter, margriete zijn kinders – IIIe
94. Jonas Ghijs, Maiken Vande Sande sijn huijsvr., Jacop, Pieter heurl. kinders – IIIe
95. Pieter Gossie, Jacop, Fransijne, Margriete ende Janneken zijn kinders – Ve
96. De weduwe Jan Roels, Gillis ende Pieter Roels haer kinders – IIIe
97. Joos Roos, Joosijne Bricxus zijn huijsvr., Pierijne, Robberecht, Hansken, Margriete ende Joosken Roos heurl. kinders – VIIe
98. Remeeus Vande Walle, Johanne Vander Poort zijn huijsvr., Tanneken, Pieter, Hans ende Joos kinderen – VIe
99. Willemijne tWannemaecker ende Tanneken tsLepeleers heurl. dochter – IIe
100. Arent Vanden Hazevelde ende Janneken tsCoomans zijn huijsvr., Gillis Vanden Hazevelde des zelfs Arents vaeder, Arents cnape Hans Ghijs, Quintijn schaepere Tanne Roos – VIe
101. Jan Bultiau, Jaecquelijne Florens sijn huijsvr., Tanneken sijn dochter – IIIe
102. Jan De Hane, Roose Bultiaus zijn huijsvr. – IIe
103. Francies Wasteels, Cathelijne Faignaerts zijn huijsvr., maerte Adriaene Taux – IIIe
104. Corneel Vlaminck met Joosijne Temmermans zijn huijsvr., Joos, Lieven ende Jacop kinderen – Ve
105. Pieter Donckerwolcke filius Jooris zijn huijsvr. Joosijne Vlaminck – IIe
106. Jan Vander Donckt zijn huijsvr. Tanne tsVos, Fleur, Hansken, Robbeken ende Pierijne sijn kinders, ende Hans den schaepere – VIIe
107. De weduwe Jacop Roman filius Willems, Francies Roman heurl. sone, Jacob Roman cnape, maerte Joosijne Roos – IIIe

108. *Guillaem Vander Ronst zijn huijsvr. Gillijne Maroijen – Ite*
109. *Jan Roman filius Pieters, Pierijne Van Maelzaelcke zijn huijsvr., Frans ende Saerel, cnape Guillaem Ooreman, maerte Joosijne Valcx – VIte*
110. *Caetelijne Noeckermans – Ite*
111. *Pieter Roman filius Jacobs, Fransijne Noeckermans sijn huijsvr., Janne, Maiken, Sanders, Antonijne, Pierijne haerl. kinders, een cnape Jan Cleven – VIIIte*
112. *Arent Roman filius Jacops, Juliaene tsWevers zijn huijsvr., Pieter, Jacop, Remeeus ende Joos sijn kinderen, maerte Willemijne tsCraeijen – VIIte*
113. *Anthonis Roman filius Pieters, Marie Baeckelants sijn huijsvr., Arent, Anthonijne ende Johanne heurl. kinders – Ve*
114. *Daniel Haire ende Tanneken Romans sijn huijsvr., maerte Marie Haire – IIIte*
115. *Jan Noeckerman zijn huijsvr. Willemijne tsKeuckeliers, Simoen, Hans, Jaecquelijne heurl. kinders – Ve*
116. *Jan Schietcatte, Marie sTemmermans zijn huijsvr., ende de dochter van Anthonis Roman maerte – IIIte*
117. *Marten De Temmerman zijn huijsvr. Willemijne Vander Poort, Joosijne Peterins maerte – IIIte*
118. *Pieter Schietcatte, Joosijne Dreelincx zijn huijsvr. – Ite*
119. *Gillis De Wulf, Lievijne sHaeijers zijn huijsvr., Joosijne ende Janneken heurl. kinders ende Gillijn Vander Eecken heurl. clercq – Ve*
120. *Meester Lieven De Haeijer, pasteur, Gillijne Meersschaerts sijne dienst maerte, Lievijnken sWulf sijne nichte, Joos Du Carlier cnape – IIIIte*
121. *Meester Guillaem De la Porte, capelaen, zijne suster Joosijne ende heurl. moeder – IIIte*
122. *Meester Arent De Clerck, Marie tsBackers, zijn huijsvr., Jan Pieler, Lieven ende Pierijnken zijne kinders met Marie sijne maerte – VIIte*
123. *Gillis De Clerck, Martijne sPaua zijn huijsvr. – Ite*
124. *Jan Carbonel – Ite*
125. *Jenne De Hertaing, vrouwe prieuse vande hospitaele van Schoorisse met Maiken sRanters, Joorijne Tasijn, Clara Farinart, Barbe De Namure, Anne Vaillant, ende Janne sHaeijers haere religieusen – VIIte*
126. *Tanne Vande Merghete wonende in tzelve hospitael, cnape Gille Boursijn, maerte Catelijne Faignaerts ende Pierijne Parewijck ende Barbe een schoolkint in haerl. cost – Ve*

127. *Jacob Vande Catzijnen, Margriete Roucx zijn huijsvr., Martijne ende noch een heurl. kinders, cnaepe Philips Donckerwolcke – Ve*
128. *Osias Carbonel ende Tasmé Le Hase zijn huijsvr., Jacop heurl. sone ende Roose heurl. dochter – IIIe*
129. *Gillis Noeckerman ende Susanne Temmermans zijn huijsvr. – IIe*
130. *Lieven Roman filius Pieters ende Johanne Vander Donct zijn huijsvr. – IIe*
131. *Lieven Vander Linden ende Catelijne ... zijn huijsvr., Johanne, Pieter, Barbe ende Guillaem sijne kinders – VIe*
132. *Lieven Vande Vijver ende Johanne Romans zijn huijsvr. – IIe*
133. *Loijs Macquiet, Loijse Cleve zijn huijsvr., Maijken zijn dochter – IIIe*
134. *Jacop Roman filius Pieters ende Joosijne sHaeijers zijn huijsvr., Lieven, Maeiken, Pieter, Joos heurl. kinders – VIe*
135. *Arijne Peterins – Ie*
136. *Pieter Hellebaut ende Anna Slocq zijne huijsvr., cnaepe Laurens Van Nieuwehuijs met ende een hantwercker twee maerten Marie Padewat ende Marie ... - Ve*
137. *Lieven De Smet zijne huijsvr. Barbele Hax met een dochter Cathelijne – IIIe*
138. *Anthonis Vander Meulene, Margriete Nokermans zijne huijsvr. – IIe*
139. *Pauwels Van Butseleer ende Naijntken zijne dochter – IIe*
140. *Joos Roman filius Pieters ende Jacquemijne sHonts zijne huijsvr., kinderen Loij, Joos, Lievijne, Lijne ende Maijken – VIIe*
141. *Jan Hose, Anna Berchems zijne huijsvr., kinderen Fransijne, Pierijne, Margriete – Ve*
142. *Joos Nokerman zijne huijsvr. Pierijne Romans – IIe*
- Dit naervolghende sijn deghene die bijden h. gheest onder huden worden***
143. *Arent De Temmerman – Ie*
144. *Adriaen Rons, Tanne Dreelincx zijn huijsvr., Coppen, Pieter, Joos en een dochter – VIe*
145. *De weduwe Pieter Donckerwolcke twe zeunen – IIIe*
146. *Jan De Vos filius Jans ende Maria Donckerwolcke ende vier kinders – VIe*
147. *Joos Baingnaert met Joosijne zijn dochter es – IIe*

148. *Pieter De Keuckelier, Arijne Martens zijn hujsvr., met zes kinders – VIIIe*

149. *Baerbel Scoops – Ie*

150. *Pieter Van Kerckhove – Ie*

151. *De weduwe van Jan Catseleur met drie kinders – IIIIe*

Aldus Ghecolcteert tmegehghaen ende gheinventoirieert naer tbeste vermoghen met vooghaende sondaeghen kerckghebode ende opheteeckent den X, XI, XII ende andere daeghen int maent maerte van voorseijt XVI honderd vijfthiene bij Balliu, Meijer, Schepenen ende eeneghe notable deser prochie van Schoorisse oorcond mij greffier

INDEX

ABBEELE (Vanden), Anna, 19. - Arent, 83. - Hans, 83. - Joos, 83. - Margriete, 84. - Maria, 83.
AELBRECHTS, ..., de weduwe van de zn van Willem, 6. - Petronella, 6.
AERNOOTS, Hans, 36. - Pieter, 36. - Vincent, 36.
ANSSINS, Jan, 84.

BACKER, TSBACKERS, Maria, 122.
BAECKELANTS, Maria, 113.
BAINGNAERT, BAIGNAERTS, Joanna, 44. - Joos, 147. - Josina, 147. - Martina, 79.
BANCK (Vander), Adriaan, 79.
BAUDEWIJNS Margriete, 11.
BERCHEMS, Anna, 141.
BIJNS, BIJN, Anna, 18. - Frans, 26. - Margriete, 26. - Pieter, 26.
BLEECKER (De), SBLEECKERS, Maria, 9.
BLOCQUAILLE, Antoon, 46. - Matthijs, 46.
BLONDEL, Adriaan, 73 - Catherina, 73. - Jacob, 73. - Nicolaas, 73.
BON, Filip, 37. - Jan, 37.
BOURDIAU, Joanna, 48.
BOURSIJN, Gillis, 126.
BRICXUS, Josina, 97.
BRODIJS, Josina, 45.
BROOTCOORENS, Barbara, 74.
BRUGGHEN (Vander), Hans, 72. - Jan, 9. - Joos, 58, 66. - Josina, 60, 65. - Lowiese, 58, 70. - Pieter, 9, 38.
BULTIAU, BULTIAUS, Anna, 101. - Jan, 101. - Rosa, 102.
BUTSELEER (Van), Naijntken, 139. - Pauwel, 139.

CANEGHEM (Van), Jan, 78. - Joanna, 36. - Margiete, 80.
CARBONNEL, CARBONEL, Jacob, 128. - Jan, 124. - Osias, 128. - Rosa, 128.
CARON, Jan, 76. - Margriete, 24.
CARLIER (Du), Joos, 120.
CATSELEUR, David, 62. - Jan, de weduwe, 151.
CATZIJNEN (Vande), Jacob, 127. - Martina, 127.

CAUWENBERGHE (Van), Barbara, 80. - Joos, 80. - Lieven, 80. - Petronella, 80. - Pieter, 80.
 CLEEMPUTTE (Van), Catherina, 62. – Laureins, 62.
 CLERCK (De), Arent, 122. - Gillis, 123. - Jan, 122. - Lieven, 122. - Petronella, 122. - Pieter, 122.
 CLEVEN, CLEVE, Denijs, 57. – Jan, 111. - Lowiese, 133.
 CNOOP (De), SCNOOPS, Barbara, 149. - Giliam, 25.
 COCK (De), Joris, 89.
 COOMAN, TSCOOMANS, Joanna, 100.
 COSIJNS, Joanna, 64.
 CRAEIJE, TSCRAEIJEN, Antoon, 41. - Jacoba, 41. - Joos, 41. - Lieven, 41. - Maarten, 41. - Pieter, 41. - Wilhelmina, 112.
 CUBBER (De), Adriaan, 81. - Denise, 81. - Pieter, 81.

DONCKERWOLCKE, Filip, 127. - Francisca, 35. - Joanna, 35. - Joos, 35. - Joos zn Joos, 68. - Maria, 146. - Pieter, de weduwe, 145. - Pieter zn Joris, 105.
 DONCKT (Vander), DONCT, Florent, 106. - Hans, 106. - Jan, 106. - Joanna, 130. - Petronella, 106. - Robrecht, 106.
 DREELINCK, DREELINCX, Anna, 144. - Arent, 2. - Godelieve, 35. - Joanna, 2. - Josina, 118. - Maria, 16.

EECKEN (Vander), Giliam, 119.
 ERPE (Van), Pieter, 64.

FAIGNAERTS, Catherina, 103, 126. - Joos, 71.
 FARINART, Clara, religieuze, 125.
 FEBURE (Le), Christiaan, 4.
 FLORENS, Jacoba, 101.
 FOREESTE (Vande), Petronella, 15.

GHIJS, Antoon, 74. - Catherina, 20. - Francisca, 86. - Gillis, 86. - Hans, 74, 100. - Jacob, 74, 94. - Joanna, 20. - Jonas, 94. - Joos, 85. - Lowiese, 68. - Pieter, 20, 94.
 GHIJSELINCK, Arijne, 3. - Laureins, 3. - Nicolaas, 3. - Pieter, 3.
 GOSSIE, GOSSIJE, Anna, 89. - Antonia, 44. - Arent, 44, 83. - Francisca, 95. - Gerardina, 54. - Ghislenus, 54. - Jacob, 95. - Jan, 95. - Jaspert, 54. - Joos, 54. - Joos, de weduwe, 54. - Josina, 54. - Margriete, 95. - Maria, 53. - Pieter, 71, 95. - Severijn, 70.

HAEIJER (De), SHAEIJERS, Joanna, religieuze, 125. - Josina, 134. - Lieven, pastoor, 120. - Livina, 119.
 HAIRE, Daniël, 114. - Maria, 114.
 HANE (De), Jan, 102.
 HASE (Le), Tasje, 128.
 HAUSTRAETS, Sandrina, 82.
 HAUTE (Vanden), Wilhelmina, 13.
 HAX, Barbara, 137.
 HAZEVELDE (Vanden), Arent zn Gillis, 100. - Catherina, 10. - Gillis, 100.
 HEIJNS, Petronella, 78.
 HELLEBAUT, HELLEBAUTS, Gerardina, 77. - Pieter, 136.
 HERTAING (De), Joanna, prioeres van het hospitaal, 125.
 HOLE (Vanden), Josina, 20.
 HONT (De), SHONTS, Agnes, 77. - Anna, 50, 77. - Jacoba, 140. - Jan, 19. - Joos, 51. - Lieven, 77. - Lodewijk, 77. - Lowiese, 51. - Margriete, 71. - Pieter, 50, 77.

HOOLANT (Van), Joos, 22. - Mozes, 22. - Remeeus, 22.
HOSE, Francisca, 141. - Jan, 141. - Margriete, 141. - Petronella, 141.
HUIJSIERS, Jacoba, 37.

JOORIS, Joanna, 92. - Margriete, 93. - Olivier, 93. - Pieter, 93.

KEERSTOCK, Joos, 90. - Rosa, 90.

KERCKHOVE (Vande), Agnes, 91. - Antoon, 92. - Arent, 91. - Catherina, 19, 69. - Filip, 91. - Francisca, 83. - Jacob, 91. - Jan, 91. - Maria, 91. - Pieter, 150.

KEUCKELIER (De), TSKEUCKELIERS, Pieter, 148. - Wilhelmina, 115.

LAMPO, Daniël, 27.

LANGHE (De), TSLANGHEN, Maria, 30. - Pieter, 65.

LEPELLEERE (De), LEPELLEERS, TSLEPELEERS, TSLEPELLEERS, Anna, 99. - Joos, 5. - Josina, 27. - Maria, 28.

LINDEN (Vander) Adriaan, 13. - Adriana, 13. - Barbara, 131. - Giliam, 131. - Jacob, 48. - Joanna, 131. - Jonas, 13. - Joos, 13. - Josina, 1. - Lieven, 131. - Petronella, 13. - Pieter, 131.

LOKERINS, Petronella, 5.

MACQUIET, Lodewijk, 133. - Maria, 133.

MAELBRANCKE, Abraham, 17.

MAELZAECKE (Van), MAELZAELOCKE, Anna, 43. - Petronella, 109.

MAN (DE), SMANS, Frans, 42. - Hans, 42. - Petronella, 85. - Pieter, 42. - Stoffelijne, 23.

MAROIJEN, Arent, 33. - Gillijne, 33, 108. - Jan, 33. - Joris, 33. - Pieter, 33. - Wilhelmina, 33.

MARTENS, Adriana, 148. - Filip, 10. - Frans, 10. - Hans, 10. - Jacoba, 10. - Joanna, 50.

MASSIAN, Margriete, 66.

MATTIJS, Jan, 45.

MEERSSCHAERTS, Gillijne, 120.

MEIJ (De), Daniël, 56.

MEIJER, SMEIJERS, Josina, 72.

MERGHELE (Vande), Anna, 126.

MEULEN (Vander), MEULENE, Antoon, 138. - Jacob, 60.

MIL (De), SMILS, Joanna, 8.

MOEIJE (De), Andreas, 55. - Anna, 85. - Denijs, 85. - Francisca, 55. - Frans, 55. - Jaspert, 55. - Joos, 85. - Maria, 85. - Petronella, 85. - Pieter, 55.

MON (Der), Filip, 32. - Jan, 32.

NAMURE (De), Barbara, religieuze, 125.

NIEUWENHUIJS (Van), Laureins, 136.

NOECKERMAN, NOECKERMANS, NOKERMANS, Catherina, 110. - Francisca, 111. - Gillis, 129. - Hans, 115. - Jacoba, 115. - Jan, 49, 115. - Joos, 142. - Margriete, 138. - Pieter, 49. - Sander, 49. - Sibriaen, 49. - Simoen, 115.

NOETTE (De), Machalina, 39. - Matthias, 39. - Simon, 39.

OOREMAN, Guiliam, 109. - Hans, 18.

OPBROECKE (Van), Antoon, 29. - Laureins, 29. - Remeeus, 29.

OUAERT, Adriaan, 18. - Jan, 52. - Lucas, 18.

PADEWAT, Maria, 136.

PAREWIJCK, Petronella, 126.

PAUA, SPAUA, Martina, 123.

PERTS, Martina, 7.

PETERINS, Adriana, 135. - Josina, 117.

PEVENAIGE (Van), Elisabeth, 87. - Jan, 88.

POORT (Vander), Joanna, 98. - Joos, 62. - Petronella, 31. Wilhelmina, 117.

PORTE (De la), Guiliam, kapelaan, 121. - Josina, 121.

PORTEURS, Maria, 58.

QUESNE (Du), Adriaan, 8. - Annetta, 73. - Izaak, 8. - Maria, 8. - Passchier, 8.

RANTER, SRANTERS, Maria, religieuze, 125.

RIJCKE (De), Jacob, 47.

ROELS, Gillis, 96. - Jan, de weduwe, 96. - Pieter, 96.

ROMAN, ROMANS, Adriaan, 134. - Anna, 114. - Antonia, 111, 113. - Antoon, 34. – Antoon,

de dr, 116. - Antoon zn Pieter, 113. - Arent, 113. - Arent zn Jacob, 112. - Arent zn Pieter, 34.

- Catherina, 17. - Frans, 107, 109. - Geert, 56. - Ghislenus, 30. - Gillis, 30. - Jacob, 107, 112.

- Jacob zn Pieter, 134. - Jacob zn Willem, de weduwe, 107. - Jan, 30, 56. - Jan zn Jan, de

weduwe, 56. - Jan zn Pieter, 109. - Joanna, 22, 111, 113, 132. - Joos, 112, 134, 140. - Joos

zn Pieter, 140. – Josina, 29. - Karel, 109. - Lieven, 134. - Lieven zn Pieter, 130. - Lijne, 140. -

Livina, 41, 140. - Lodewijk, 140. - Maria, 21, 56, 111, 140. - Petronella, 40, 111, 142. - Pieter,

56, 112, 134. - Pieter zn Arent, 40. - Pieter zn Jacob, 111. - Pieter zn Pieter, 23. - Pieter zn

Willem, 30. - Pieter Jacob, 112. - Remeeus, 112. - Sander, 111. - Willem, 30.

RONN, RONN (Vander), Adriaan, 144. - Guiliam, 108. - Jacob, 144. - Joos, 144. - Pieter, 144.

Zie eventueel ook Roucx.

ROOS, Anna, 61, 100. – Catherina, 63. - Frans, 31. - Gillis, 61. - Hans, 97. - Jaspert, 31. - Joos,

61, 97. - Josina, 12, 107. - Margriete, 97. - Maria, 61. - Petronella, 97. - Robrecht, 61, 97.

ROSIAU, Quintilia, 46.

ROUCX, Margriete, 127. Zie eventueel ook Rons.

SADELEERE, Hans, 33.

SADONIS, Jan, 63. - Joos, 53. - Maria, 63. - Remeeus, 63.

SAISIER, Frans, 75. - Jan, 75.

SALMON, SALMONS, SALMAN, Elisabeth, 76. - Margriete, 90.

SANDE (Vande), Maria, 94.

SCHAEPERE (Den), Hans, 106. - Quintinus, 100.

SCHAMP, Adriaan, 82. - Hans, 82. - Joos, 82.

SCHIETCATTE, Jan, 116. - Pieter, 118.

SCHORISSE (Van), Antonia, 1. - Joanna, 1. - Joos, 1. - Pieter, 1. - Zeger, 1.

SIERKENS, SEJKENS, Gillis, 14. - Hans, 14. - Jacob, 14. - Joanna, 14, 23. - Pieter, 14.

SIMOENS, Joris, 53.

SLOCX, Anna, 136.

SMET (De), Catherina, 137. - Lieven, 137.

SPIERE (Van), Maria, 7. - Lowiese, 49. - Nicolaas, 7. - Petronella, 7.

SPILEERS, Frans, 16, 43. - Godelieve, 16. - Hans, 43. - Joanna, 16. – Laureins, 43. - Lieven,

16. - Lodewijk, 43. - Pieter, 16. - Simon, 16.

TAFIJN, Josina, religieuze, 125.

TAUCX, Adriana, 103.

TAVERNIERS, Petronella, 42.

TEMMERMAN (De), TEMERMANS, STEMERMANS, Arent, 143. - Catherina, 17. - Herman,

87. - Jacob, 87. - Jan, 11. - Josina, 2, 22, 104. - Maarten, 117. - Maria, 116. - Petronella, 87. -

Susanne, 129.

TOQMERE, Vincentia, 32.

VAILLIANT, Anna, religieuze, 125.
 VALCX, VALCKE, Barbara, 27. - Joos, 28. - Josina, 109. - Petronella, 27.
 VALKENAERS, Cornelia, 37.
 VASTRAETS, Margriete, 61.
 VERREN (Van), Catherina, 52. - Josina, 38. - Maria, 67.
 VIERE (De la), Josina, 47.
 VIJVER (Vande), Arent, 59. - Joris, 59. - Lieven, 132. - Maarten, de wed., 59. - Pieter, 59. - Susanne, 59.
 VLAMINCK, VLAMINCX, Corneel, 104. - Jacob, 104. - Joos, 104. - Josina, 105. - Lieven, 104.
 VLEESSCHAUWER (De), SVLEESSCHAUWERS, Clara, 1. - Jan, 12. - Josina, 12. - Hans, 12. - Pieter, 12.
 VOGHELAERS, TVOGHELAERS, Rosa, 81.
 VOLLENHOVE (Van), Maria, 25.
 VOS (De), TSVOS, Anna, 106. - Jan zn Jan, 146.

WAELE, ..., 91.
 WALLE (Vande), Anna, 98. - Hans, 98. - Joos, 98. - Pieter, 98. - Remeeus, 98.
 WALRAETS, Christine, 33.
 WANNEMAECKER (De), SWANNEMAECKERS, TSWANNEMAECKER, Jacob, 72. - Joanna, 75. - Margriete, 72. - Petronella, 72. - Wilhelmina, 99.
 WASTEELS, Anna, 25. - Cecilia, 25. - Christiana, 25. - Frans, 103. - Guiliam, 25. - Jan, 25.
 WATTIJNEN (Vander), Antoon, 24. - Catherina, 24. - Joos, 24. - Pieter, 24.
 WEGHE (Vande), Anna, 14.
 WEVER (De), SWEVER, TSWEVER, Anna, 55, 91. - Catherina, 60. - Hans, 21. - Jacoba, 21. - Juliane, 112. - Margriete, 21. - Petronella, 21. - Remeeus, 21.
 WIJMERSCH (Van), Arent, 69.
 WIJTS, Adriana, 67. - Antonia, 15. - Arent, 15. - Jan, 67. - Petronella, 15, 67.
 WINTER (De), SWINTERS, Gerardina, 25.
 WULF (De), SWULFS, Gillis, 119. - Jan, 119. - Josina, 119. - Livina, 120.

INHOUDSTAFEL

Criminaliteit in de stad Aalst en de casselrij Land van Aalst in de 18de eeuw (vervolg).	1
De Sint-Britiuskerk te Etikhove.	8
De Parochiale indeling van het oostelijke gedeelte van onze gouw «Vlaamse Ardennen» in het Ancien Régime.	9
Algemene mededelingen.	12
Kunstenarsfamilies van Oudenaarde.	13
Overtreders in onze contreien van kerkelijke verordeningen (slot).	14
Aanwinsten Boekenbestand in ons Documentatiecentrum te Etikhove.	15
Bevolking Schorisse (Maarkedal) anno 1615.	17
Inhoudstafel.	30

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

Afdeling Vlaamse Ardennen

Opgericht in 1990

Periodiek tijdschrift

Tiende jaargang 2002 – n° 25

Verantwoordelijke uitgever:

Didier DE PAEMELAERE

Kortrijkstraat 65 - 9790 WORTEGEM-PETEGEM.

Werkten mee aan dit nummer:

Marc DECRITS

Lic. Dries MERTENS

Gerard VAN DE MEULEBROUCKE

Edgard VAN DROOGENBROECK

Jos VAN EECKHOUT

Marc VUYLSTEKE

BESTUUR

Erevoorzitters

Paul Van Butsele, Glorieuxlaan 17

9600 Ronse

Tel.: 055 21 12 78

Elsa Vandermeersch-Lantmeeters, Burgschelde 11

9700 Oudenaarde

Tel.: 055 31 13 23

Voorzitter

Edgard Van Droogenbroeck, Korsele 43

9667 Horebeke

Tel.: 055 49 85 01

Ondervoorzitter

Gerard Van de Meulebroucke, Meersstraat 99

9620 Zottegem

Tel.: 09 360 10 51

Secretaris

Didier De Paemelaere, Kortrijkstraat 65

9790 Wortegem-Pet

Tel: 055 31 59 79

Penningmeester

Marc Vuylsteke, Rijksweg 125

9681 Maarkedal

Tel.: 055 21 68 27

Public Relations

Carlos Aelvoet, Pareelstraat 11

9790 Wortegem-Pet.

Tel: 055 31 24 49

Leden

Jos Van Eeckhoudt, Vontstraat 76

9700 Oudenaarde

Tel.: 055 31 56 64

Michel Gyselinck, Blote 8

9700 Oudenaarde

Tel.: 055 31 48 79

Daniël Vanderstraeten, Doornikse Heerweg 82

9700 Oudenaarde

Tel.: 055 31 33 87

Niet-leden kunnen dit tijdschrift bekomen door storting van € 6,20
op rekening 443-5646341-77 van V.V.F. Vlaamse Ardennen p/a Rijksweg 125 - 9681 Maarkedal